

Elisabeth Munch-Ellingsen
Arbeids og velferdsdirektoratet
Vestland 26. nov 2020

PÅ VEI TIL JOBB
KVALIFISERINGSPROGRAMMET

Jeg skal først si litt om KVP generelt før jeg går inn på det som er tema for dagen: Først om inngangsvilkår som følges opp av Illirjana Nezri og deretter om innhold i program og utdanning spesielt. Her vil også Illirjana supplere med mye erfaring fra sitt arbeid.

Oppdrag til NAV fylke for 2020

- Antall deltakere i KVP skal øke
- Brukere som fyller vilkårene skal få tilbud om KVP
- KVP gis prioritet og forankring i NAV-kontorene
- Være oppmerksomhet på at det tas særlige hensyn til barns behov i vurderinger der tjenestemottaker har barn

Selv om KVP er et kommunalt ansvar så har også NAV fylke et oppdrag på KVP- som dere ser så skal de bidra til at både antall deltakere i KVP øker og arbeidet med ordningen blir prioritert.

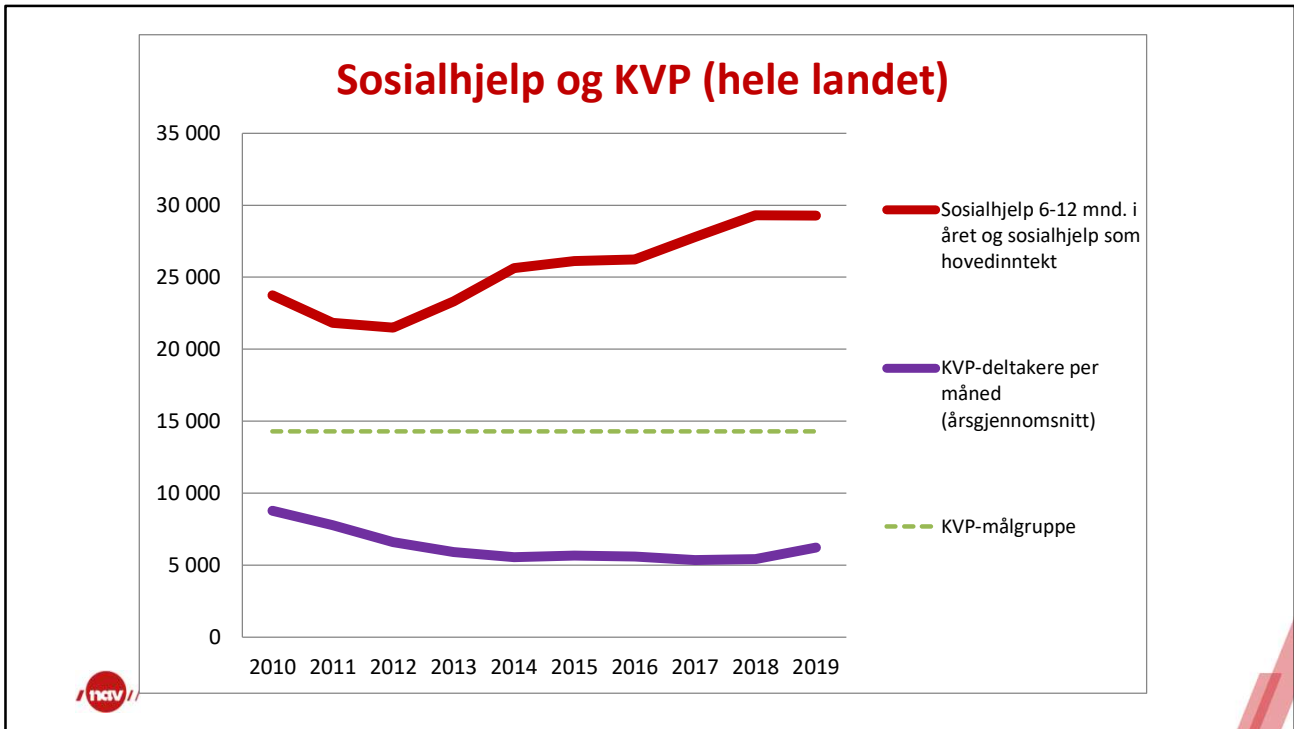
Mål og disponeringsbrev til NAV fylke:

«For at personer med behov for tett og individuell oppfølging skal få mulighet til å komme inn i arbeidslivet er det et mål at antall deltakere i Kvalifiseringsprogrammet (KVP) øker.

KVP skal inngå i dialogen mellom NAV fylke og Fylkesmannen.

I dialogen skal det blant annet være oppmerksomhet på at brukere som fyller vilkårene for deltagelse i KVP får tilbud om dette og at KVP gis nødvendig prioritet og forankring i NAV-kontorene.

I dialogen skal det også være oppmerksomhet på at det tas særlige hensyn til barns behov i vurderinger der tjenestemottaker har barn.»

Det er nå nesten 7000 deltakere i KVP en bra økning de siste årene – kanskje som en følge av lovendringene fra 2019. Overgangen til arbeid er også økende – før pandemien var vi oppe i 53% - men den har nå - naturlig nok - sunket til 43 %. I direktoratet har vi vurdert at målgruppen for KVP ligger på i overkant av 14 000 deltakere. Øverst langtidsmottakere.

Sosialtjenesteloven § 1

«Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.»

Det er viktig å starte med sosialtjenestelovens formålsbestemmelse – hvorfor det?

Bestemmelsen er retningsgivende og skal gi veiledning for det arbeidet vi gjør, alle beslutninger som tas....vi jobber med en skjønnslovgivning og det er mange vanskelige vurderinger dere må gjøre. Hver gang dere er usikre kan dere stille dere spørsmål i hvilken grad deres vurdering underbygger formålet i loven. Det jo det som både kan være vanskelig og interessant – og loven gir i stor grad rom for bruk av faglig skjønn for å finne frem til fleksible løsninger tilpasset behovene til den enkelte.

KVP er en rettighet

Kvalifiseringsprogrammet er en rettighet for personer som fyller vilkårene i § 29 og er ett av av lovens hovedvirkemidler for å fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. Når KVP er en rettighet for de som fyller inngangsvilkårene så innebærer det at program ikke kan avslås med begrunnelse i kommunens økonomi, det kan ikke settes en grense for hvor mange deltakere NAV-kontoret kan tilby program og det skal ikke opereres med ventelister.

Vi vet fra tilsyn og annet at KVP ikke tilbys alle de som bør få tilbud om det. Det er der dere kommer inn – dere har en viktig rolle i å bidra til at flere får tilbud om program. Fra forskning vet vi at KVP nytter, og vi vet at selvforsørgelse gjennom arbeid er avgjørende for at den enkelte skal komme seg ut av fattigdom og for å motvirke fattigdom blant barn.

Kvalifiseringsprogrammet skal bidra til at den enkelte blir i stand til å komme i arbeid og beholde arbeid over tid. Deltakere i program vil ha varierende forutsetninger for å delta i arbeidslivet. Programmet skal innvilges selv om det ved oppstart er usikkert om deltakeren kan komme i arbeid etter avsluttet program. For mange er målet heltidsarbeid, mens andre har deltidsarbeid som målsetting. (Ved behandling av søknad om kvalifiseringsprogram skal derfor ingen utelukkes med den begrunnelse at deltakelse ikke vil føre til varig heltidsarbeid.)

Sosialtjenesteloven § 29 Kvalifiseringsprogram

- Mellom 18-67 år
- Vesentlig nedsatt arbeids og inntektsevne
- Har gjennomgått AEV
- Tett og koordinert bistand vurderes som hensiktsmessig og nødvendig

Når dere leser lovens ordlyd i § 29 så må alle vilkår være oppfylt (Vilkårene er kumulative).

KVP retter seg mot personer som har fylt 18 og til de fyller 67 og som har vesentlig nedsatt arbeids og inntektsevne. Dette kan gjelde personer som har liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet, mangler grunnleggende skolegang og utdanning, har fysiske eller psykiske plager eller sliter med rusproblemer. Mange har flere problemer samtidig i gjensidig påvirkning. Det er en forutsetning for deltakelse at personen kan nyttiggjøre seg programmet, og ikke har rettigheter etter andre ordninger.

Mange synes det er vanskelig å vurdere hva som er nedsatt arbeids og inntektsevne. Her menes evnen/muligheten til å være selvforsørget gjennom arbeid. Tenk på hva som ville vært tjenestemottakers alternativ om det ikke er KVP.

Utfallet av aev må være nedsatt arbeidsevne med behov for spesielt tilpasset innsats.

Det må i tillegg være hensiktsmessig og nødvendig med tett og koordinert bistand.

Dette må dere tenke på når dere vurderer om vedkommende skal få tilbud om KVP.

Lavt antall unge deltakere – tror vi har å gjøre med at de settes på aktivitetsplikt i stedet for KVP....minne på dette, at KVP skal vurderes før det settes i gang aktivitetsplikt. For unge er det særlig viktig med tett, koordinert og tilpasset innsats.

Det kreative programmet

I dag er det utdanning i program som er tema. I tillegg til at utdanning skal inngå i programmet kan det være annet denne brukeren med vesentlig nedsatt arbeidsevne trenger som dere kan ta inn i programmet. Målsettingen er at innholdet skal være tilpasset den enkeltes behov og forutsetninger.

Et godt program tar utgangspunkt i den helhetlige situasjonen deltakeren befinner seg i. Og da må jeg bare si: ja vilkårene skal være oppfylt og målet er arbeid, men benytt dere av mulighetsrommet som ligger til ordningen. Vær kreative, våg og bidra til å skape muligheter for deltakerne våre.

Utdanning og opplæring kan være tiltak som direkte forventes å styrke deltakers muligheter for overgang til arbeid etter endt program. NAV-kontoret må foreta en konkret og individuell vurdering av hvilken type utdanning eller opplæring som skal inngå. (Hvis deltaker ikke har fullført videregående opplæring kan det å fullføre opplæringen være hensiktsmessig og nødvendig for å komme i arbeid. Det er ingen begrensninger knyttet til hvilken type utdanning eller opplæring som kan inngå i program, så lenge målet etter endt program er arbeid. Tidsperspektivet ved innvilgelse for kvalifiseringsprogram er imidlertid to år, og det er av betydning for hvor lange utdannings- og opplæringsløp som kan tas innenfor programmet.)

«Innholdet i kvalifiseringsprogrammet skal tilpasses den enkeltes behov og

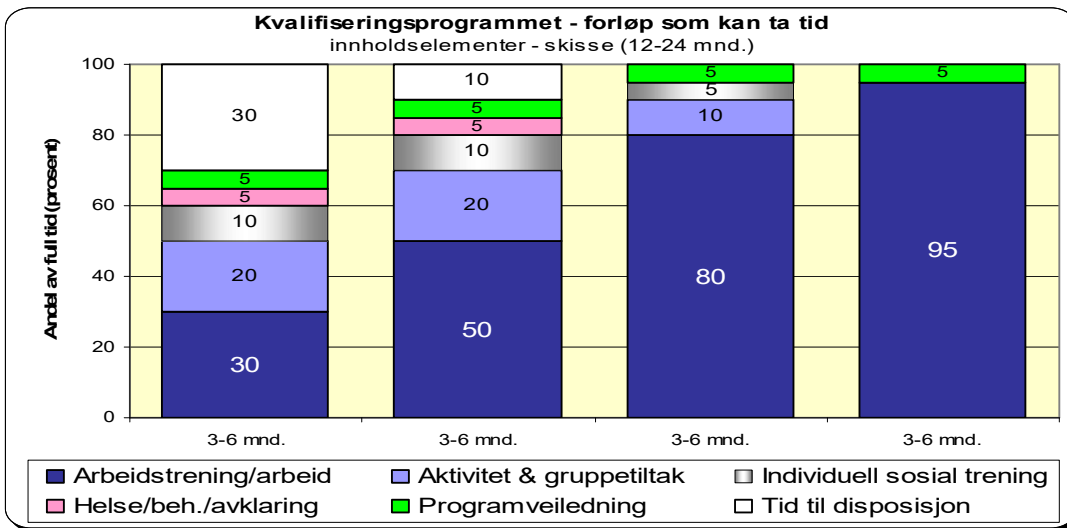

forutsetninger. Den vesentlige delen av programmet skal bestå av tiltak som direkte forventes å styrke deltakers muligheter for overgang til arbeid etter endt program. Programmet kan også inneholde tiltak som kan være med på å støtte opp under og forberede overgang til arbeid. Det kan settes av tid til aktiviteter som bedrer deltakers helse.

Programmet skal være helårig og på full tid. Inntil 50 prosent stilling eller gjennomføring av læretid kan kombineres med fortsatt deltakelse i kvalifiseringsprogrammet. Summen av inntektsgivende arbeid og andre aktiviteter innenfor programmet skal minst utgjøre full tid.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om programmets innhold.»
regulerer kravene til innhold i program

Eksempel på program

Vi hører ofte at man er veldig opptatt av å arbeidsrette programmet med en gang på full tid. For noen brukere kan det være hensiktsmessig med en myk oppstart og det gir jo KVP rom for. Vi har sett litt på hvordan sammensetningen og utviklingen kan være i et program – og dette er et forslag som overhodet ikke må anses som en mal.

NAV-kontoret må foreta en konkret og individuell vurdering av hvilke andre tiltak enn utdanning/arbeid som kan inngå i programmet og som er med på å understøtte og bedre deltakeres livssituasjon og overgangen til arbeid. Eksempler på andre tiltak og tjenester er opplysning, råd og veiledning, herunder økonomisk rådgivning, motivasjonstrening, norskkurs og booppfølging.

Dersom en bruker trenger medisinsk eller annen behandling, eller veiledning på andre livsområder enn arbeid kan dette innarbeides i programmet. Eks på dette kan være økonomisk rådgivning, bosituasjon, motivasjonstrening, fritidsaktiviteter, søvnproblemer, kosthold og fysisk trening, det å være foreldre – tema er utømmelig.

Å sette av tid til nødvendig hvile vil det særlig være behov for i starten av

programmet. For enkelte vil en roligere tilvennings- og oppstartsfasen være avgjørende for å greie å fullføre programmet. Etter hvert vil det være naturlig at hviletiden reduseres og bortfaller

Denne tidsbruken må selvsagt begrunnes og fremgå av saken.

Magne Bråthen, som gikk tilbake til Fafo, er nå PhD-stipendiat ved OsloMet. **Kronikk:** Rask utplassering i det ordinære arbeidslivet har vært et mantra i arbeidsinkluderingen, men for personer med psykiske helseproblemer er tid i den innledende fasen viktig for å etablere tillit og sikre brukermedvirkning, skriver stipendiat.

<https://www.oslomet.no/om/kai/kai-kronikken/rask-utplassering-arbeid>

Innhold i program

- Definere mål og utarbeide et individuelt tilpasset program
- **Skal** inneholde:
  - tiltak som direkte forventes å styrke deltakers muligheter for overgang til arbeid
  - inneholde arbeidssøking
  - være helårlig og på fulltid
  - starttidspunkt
  - evalueres
- **Kan** inneholde:
  - andre tiltak
  - gi rom for andre aktiviteter

Kvalifiseringsprogram kan inneholde tiltak og tjenester fra kommunen, fylkeskommunen, Arbeids- og velferdsetaten, andre statlige instanser, frivillige organisasjoner og private bedrifter. NAV-kontoret har ansvaret for at deltakeren får forsvarlig oppfølging, og må ha et tett samarbeid med tjenesteytere og andre som er involvert i programmet.

Særlig om utdanning og læretid i program

- Målet er arbeid etter endt program
- Ingen begrensninger i hvilken type utdanning eller opplæring som kan inngå
- Tidsperspektivet for kvalifiseringsprogram av betydning for utdannings- og opplæringsløp
- Målet om arbeid omfatter også det å starte læretid

Endringer gjeldende fra 01.01.19 har gjort det mulig å i større grad tilpasse innholdet i kvalifiseringsprogrammet til den enkeltes forutsetninger og behov
Bakgrunnen for endringene var at man ønsket å legge til rette for skreddersøm og at det ikke lenger skulle være regulert i loven hvilke tiltak som skal inngå og på hvilket tidspunkt.

Mulighetene for å gjennomføre utdanning, opplæring og læretid innenfor kvalifiseringsprogrammet utvides

Angående utdanning/opplæring:

Det er ingen begrensninger knyttet til hvilken type utdanning eller opplæring som kan inngå i program, så lenge målet etter endt program er arbeid. Kan være aktuelt med både studieforberedende og yrkesfag. Det vil være tidsperspektivet på to år som er av betydning for hvor lange utdannings- og opplæringsløp som kan tas innenfor programmet.

Målet om arbeid omfatter også det å starte læretid (læretid=arbeid). Og som man ser av bestemmelsen i § 30 kan man kombinere fortsatt deltakelse i KVP med gjennomføring av læretid på fulltid – det er ingen begrensning her slik det er på arbeid.

Endringer i 2019 har gjort det mulig å i større grad tilpasse innholdet i kvalifiseringsprogrammet til den enkeltes forutsetninger og behov

Målet er arbeid etter endt program

Ingen begrensninger i hvilken type utdanning eller opplæring som kan inngå

Tidsperspektivet for kvalifiseringsprogram av betydning for hvilke og hvor lange
utdannings- og opplæringsløp man kan ta
Målet om arbeid omfatter også det å starte læretid